

Dit artikel heeft in de krant gestaan:

Statenleden geven ‘signaal richting formatietafel’: subsidies landbouw vanaf 2023 groener

Pieter Hotse Smit
Amsterdam

De 800 miljoen euro aan landbouwsubsidies die Nederland vanaf 2023 weer jaarlijks mag verdelen onder boeren, moeten groener worden besteed dan nu gepland. Dit vinden 214 statenleden, ruim eenderde van het totaal aantal volksvertegenwoordigers in de twaalf provincies.

In een uitzonderlijke samenwerking keren de statenleden zich daarmee niet alleen tegen het eigen overkoepelende bestuur, maar mengen ze zich ook in een gevoelige landelijke discussie over de toekomst van de landbouw. Tussen de opstandige statenleden zitten onder meer leden van D66-fracties die meebesturen in provincies.

Vorige week kwam demissionair landbouwminister Carola Schouten tot een compromis met de waterschappen en provinciebesturen, verenigd in het Interprovinciaal Overleg (IPO), over de besteding van de Europese landbouw-gelden voor de periode 2023-2027. De statenleden menen dat het IPO daarbij ‘zonder goedkeuring van de provinciale volksvertegenwoordigers’ heeft gehandeld.

Zij willen dat onmiddellijk twee keer zo veel geld uit de Europese subsidiepot wordt gereserveerd voor duurzame landbouwinitiatieven. Met het verenigen van de statenleden, een initiatief van de Partij voor de Dieren en GroenLinks in Noord-Holland, hopen ze Tweede Kamerleden ervan te overtuigen het voorlopige plan ambitieuzer te maken. Woensdag gaat de Tweede Kamer erover in debat.

‘Een vrij unieke opstand der provincies’, vindt hoogleraar staats- en bestuursrecht Wim Voermans (Universi-

teit Leiden). Hij kan zich niet herinneren dat statenleden uit alle provincies zich eerder op deze manier hebben verenigd. ‘Bijzonder ook dat het IPO dit niet heeft aangevoeld.’

Pikant moment

Het verzet vanuit ‘de Tweede Kamers van de provincies’ komt op een pikant moment. Mede door onenigheid over het te voeren landbouwbeleid duurt de formatie in Den Haag voort. Tegelijkertijd moet het demissionaire kabinet voor het eind van het jaar aan de Europese Commissie laten weten hoe straks jaarlijks 800 miljoen euro onder boe-

Voor het eind van het jaar wil Brussel weten wat Nederland doet met de 800 miljoen subsidie

ren wordt verdeeld, een besluit dat voor vijf jaar vaststaat.

Het geld van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) kan helpen bij het oplossen van urgente klimaat- en natuurproblemen in Nederland, vindt D66. Bijvoorbeeld door vernatting van veenweidegebieden (minder CO₂-uitstoot) en natuurlijke bufferzones rond Natura 2000-gebieden (lagere stikstofdruk). Hiervoor per direct grote sommen Europees landbouw-geld reserveren ligt gevoelig bij de VVD en het CDA, want dit gaat ten koste van de directe inkomenssteun die boeren nu uit Europa krijgen.

Het huidige GLB loopt op zijn einde en wordt gezien als een mislukking wat

betreft het verduurzamen van de landbouw. Om een herhaling van zetten te voorkomen, krijgen individuele lidstaten in het nieuwe GLB meer zeggenschap over hoe ze het geld uitgeven. Nu wordt 90 procent hiervan verdeeld op basis van het aantal hectaren dat een boer heeft, zonder al te veel duurzame voorwaarden.

‘Grote betrokkenheid’

Lidstaten hebben binnen de nieuwe Europese regels de mogelijkheid tot 42 procent van de directe inkomenssteun aan boeren over te hevelen naar een pot voor projecten die de natuur op het platteland moeten verbeteren. LNV, IPO en de waterschappen willen 15 procent overhevelen in 2023, bleek uit hun vrijdag vrijgegeven plan. Dat loopt op naar 30 procent in 2027. In lijn met een recent advies van Wageningen Universiteit willen de verenigde statenleden direct 30 procent overhevelen vanaf 2023.

Hoogleraar Voermans spreekt van een ‘signaal richting de formatietafel’, maar ook naar de provinciebesturen. ‘Uiteindelijk zijn zij verantwoordelijk voor het ruimtelijk landbouwbeleid. Als de provinciale staten nu al rebelleren, zou het maar zo kunnen dat ze straks niet willen uitvoeren wat over hun hoofden heen is besloten.’

IPO-voorzitter Jaap Smit, tevens commissaris van de koning in Zuid-Holland, zegt dat de reactie van de provinciale statenleden hun ‘grote betrokkenheid’ laat zien bij de landbouwtransitie. Hij zegt dat het IPO net als zij wil dat die op gang komt, maar dat ze de sector daarvoor ‘goed moeten meekrijgen’. De vrees bij de provinciebesturen is dat boeren zich tegen de duurzame initiatieven keren als te veel wordt afgesnoept van hun directe inkomenssteun.

Wij ontvingen van de IPO functionaris onderstaande IPO reactie.

IPO-reactie

Het Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB-NSP) geeft richting aan de manier waarop het GLB vanaf 2023 ingevuld wordt. De Minister heeft de verantwoordelijkheid om het GLB-NSP aan de Europese Commissie aan te bieden. De Tweede Kamer heeft enkele moties aangenomen waarin het Kabinet onder meer gevraagd wordt om de overheveling van de 1e naar de 2e pijler stapsgewijs door te verhogen naar 30 % en daarbij een goede monitoring in te richten. De minister heeft deze moties verwerkt in het GLB-NSP, waarover de Tweede Kamer op 8 december zal debatteren.

Jaap Smit, voorzitter van de gezamenlijke provincies: "De reactie van een deel van de Provinciale Statenleden laat zien dat er grote betrokkenheid is bij het onderwerp. De landbouw en de manier waarop er perspectief geboden wordt aan de sector staat hoog op de agenda. Tegelijkertijd zie ik en weet ik dat er zorgvuldig nagedacht is over de aanpak binnen het GLB-NSP. We willen de transitie van de landbouw daadwerkelijk op gang krijgen. Daarvoor zullen we de sector goed moeten meekrijgen. Ik ga ervan uit dat Provinciale Staten zeker nog het gesprek met haar college gaat voeren!"

Wij vinden het van groot belang dat in het debat tussen Minister en Tweede Kamer de nationale kaders voor dit GLB-NSP scherp worden. Het GLB-NSP is belangrijk voor provincies. Daar ligt een belangrijke rol in de uitvoering van het GLB-NSP. Ook kan het GLB-NSP ondersteunend zijn aan verschillende gebiedsopgaven waar provincies met partners aan werken. Om die reden hebben provincies meegewerkt aan de uitwerking van het GLB-NSP.

Met de overheveling van de 1e naar de 2e pijler, de conditionaliteiten die gelden voor de basissteun en de grotere inzet op ecoregelingen biedt het GLB ondersteuning aan de transitie in de landbouw en het landelijke gebied. Tegelijkertijd is het belangrijk dat agrarische bedrijven een duurzaam toekomstperspectief krijgen aangeboden, en dat de drempel voor deelname haalbaar is, zodat zoveel mogelijk bedrijven de transitie naar duurzame bedrijfsvoering kunnen doormaken. In het GLB-NSP wordt gezocht naar deze balans tussen het verdienvermogen en de maatschappelijke bijdrage aan klimaat, biodiversiteit en milieu wordt.

De vaststelling van het GLB-NSP is een besluit van de Minister. Zij hoort daarbij niet alleen het IPO, maar ook andere maatschappelijke partijen. Ze spreekt erover met de Tweede Kamer. Over onze inzet hebben wij een notitie voorbereid die in oktober naar alle Staten is toegezonden. Met de Minister zijn wij in gesprek hoe uitwerking kan worden gegeven aan de door de Kamer uitgesproken wens om de overheveling stapsgewijs te verhogen, met een goede monitoring.